

Dönem : 3
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı :

| e | nci ek

22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bâzı maddelerinin yeniden düzenlenmesine ve bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun ile Cumhurbaşkanlığı geri gönderme tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (1/210)

(Not : Cumhuriyet Senatosu S Sayısı : 1364)

Türkiye
Cumhurbaşkanlığı
Ankara
4-129 Ek : 2

22 . 2 . 1970

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 12 Şubat 1970 tarihli ve 489-1787 sayılı yazı karşılığıdır :
Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul olunduğu bildirilen 1234 numaralı Kanunu, ekli gerekçede belirtilen sebeplerden dolayı uygun bulmadığımdan, ilişik olarak takdim ediyorum.
Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 93 nci maddesi gereğince bir daha görüşülmesini rica ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

(Cumhurbaşkanlığının 22 Şubat 1970 tarihli ve 4-129 sayılı yazısına ektir.)

GEREKÇE

22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bâzı maddelerinin yeniden düzenlenmesi ve bâzı maddelerinin değiştirilmesi için hazırlanmış olan 1234 sayılı ilişik Kanunun; Anayasa Mahkemesinin bu konudaki yasama organını da bağlayıcı iptâl kararları ile bu kararlardan T. C. Resmî Gazetesinin 18 Nisan 1968 tarihli ve 12878 sayılı nüshasında yayınlanmış bulunan gerekçesi karşısında, Anayasanın 137 nci maddesinde öngörülen teminatı, mezkûr gerekçede belirtilen mahzurları tamamen gidermiş bir şekilde sağlayıcı ve Anayasanın 8 nci, 152 nci maddelerine uyulduğunu kuşkusuz bir surette gösterir mahiyette olmadığına kanaat getirdim.

Bu sebeple; Anayasayı sayınak ve savunmak görevimin icabını yerine getirmek üzere, Anayasaya aykırı olmaktan başka Anayasanın ihlâli gibi ağır bir durum tevli dedebileceği anlaşılın 1234 sayılı Kanunun bir daha görüşülerek Anayasaya göre tedvin edilmesi lüzumunu önemle arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/210
Karar No. : 40

9 . 5 . 1970

Yüksek Başkanlığa

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 29 . 11 . 1969 tarihinde kararlaştırılan «22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bâzı maddelerinin yeniden düzenlenmesine ve bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı» evvelce Komisyonumuzca müzakere olunup aynen kabul edilmiş ve bilâhara Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunda da görüşülüp kabul edilmesi üzerine onaylanmak üzere Cumhurbaşkanına sunulmuş, ancak Cumhurbaşkanının 22 Şubat 1970 tarih ve 4-129 sayılı tezkereleri ile bir defa daha incelenmek üzere geri gönderilmiş ve Başkanlığımızca tekrar Komisyonumuza tevdi edilmiş olmakla Adalet Bakanlığı temsilcileri de hazır bulunduğu halde tetkik olunup müzakere edildi.

Bilindiği gibi inceleme konusu yapılan kanun tasarısının birinci maddesi ile yeniden düzenlenmiş bulunan 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 77 nci maddesi Cumhuriyet savcılarının atanma ve nakilleri ile ilgili hükümleri ihtiva etmekte olup, bu kanun tasarısı ile düzenlenen ve değiştirilen diğer maddeler üzerinde ihtilâf mevudolmadığı halde 77 nci madde ile teşkil edilen atama ve nakil kurulunun bünyesi bakımından görüş ayrılıkları belirmiş ve bu itibarla da 77 nci madde ile teşkil edilmek istenilen kurulun Anayasaya aykırı olacağı görüşü taraftar kazanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı tezkeresinde işaret olunan Anayasanın 8 nci maddesi, kanunlar Anayasaya aykırı olamaz, hükmünü ihtiva etmektedir.

Bu itibarla inceleme konusu yapılan kanun tasarısının hazırlanmasında esas olan ve Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği 77 nci maddeyi aykırı bulduğu Anayasanın ilgili hükmünü incelemek zorunluğu aşîkârdır.

Anayasanızın 137 nci maddesinde «Kanun, Cumhuriyet savcılarının, kanunsözcülerinin özlük işlerinde ve görevlerini yapmalarında teminat sağlayıcı hükümler koyar. Cumhuriyet Başsavcısı, Başkanşözcüsü, Yüksek mahkemeler hâkimleri hakkındaki hükümlere tâbidir» hükmü mevcuttur. Bu maddeyi incelediğimiz zaman görürüzki yargı organlarındaki savcılık makamları iki ayrı fıkrada mütalâa edilmiştir. Birinci fıkrada umumî olarak Cumhuriyet savcılarında bahsedildikten sonra ikinci fıkrada sadece yüksek mahkemelerin başsavcılarının özlük işlerinde ve görevlerini yapmalarında tabi olacakları hükümler ile teminat getirici hükümlerin neler olacağı kanun koyucuya, yani yasama organına bırakılmış olduğu halde ikinci fıkrada bahsedilen savcılar için bunların yüksek mahkemeler, hâkimlerinin tabi olacağı hükümlere tabi olacaklarına işaret edilmiştir. Şu halde Cumhuriyet savcıları için hâkimlerin tabi olacağı hükümleri uygulamak ancak ikinci fıkrada zikredilmiş bulunan Cumhuriyet savcıları için bahse konudur. Anayasamız hâkimler için özel hükümleri bünyesinde derpiş etmiş, ayrı ayrı göstermiş, bir Yüksek Hâkimler Kurulu teşkil etmiş ve mahkemelerin bağımsızlığı esasından hareket ederek hâkimlere uygulanacak esasları açıklamış bulunduğu halde, Cumhuriyet savcıları için böyle hükümler getirmemiş yukarıda açıklanan 137 nci madde ile iktifa etmiştir. Bu itibarla 137 nci maddenin birinci fıkrasında sayılmış bulunan Cumhuriyet savcılarının hâkimlerle olduğu gibi tamamen bağımsız ve hâkimlerin tabi olacakları hükümlere tâbi kimseler olarak tesbiti ile, bu noktadan hareket etmek bizatihi Anayasaya aykırı olur. Nitekim Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 148 nci maddesinin iptali için açılan bir dâva sebebi ile Anayasa Mahkemesinin ittihaz etmiş bulunduğu 22 . 9 . 1964 tarihli ve 140/62 sayılı kararında da Cumhuriyet savcılarının hâkim sayılmadığına ve Adalet Bakanının yürütme organının temsilcisi olarak adalet cihazının işlemesinin siyasi sorumluluğu-

nu taşımakta olduğuna ve savecilerin da görev bakımından yürütme organı ile ilişkileri bulunduğuna işaret edilmiştir.

Bu itibarla Cumhuriyet Savecileri için 137 nci maddenin ikinci fıkrası düşünülmediği takdirde getirilen tasarıda ve mer'i mevzuatta 137 nci maddenin birinci fıkrasına aykırı düşen bir konunun mevcudolması halinde, bir Anayasa aykırılığı ortaya çıkabilir. Konuyu bu açıdan incelediğimiz takdirde görülür ki 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bu defa düzenlenen maddeleri ile birlikte savecilerin özlük işlerinde ve görevlerini ifada teminat sağlayıcı hükümlere malik olduğunu kabul etmemek mümkün değildir. Zira 45 sayılı Kanunun mer'i 80 nci maddesinde savecilik teminatı başlığı altında kadronun daraltılması veya kaldırılması sebeplerine müstenidolsa bile maaş ve ödeneklerinden yoksun kalmamıyacaklarına; yaş haddi veya mâlûliyet hali dışında kendileri istemedikçe emekliye sevk olunamıyacaklarına dair hükümler getirilmiş ve bugünkü hâkimlere uygulanan bu hükümler kendilerine de uygulanmak suretiyle teminat sağlanmıştır. Bunun yanında atama ve nakil konusunun sadece siyasi bir şahıs olan Adalet Bakanına bırakılması hususundan da bu defa tanzim edilen 77 nci madde ile vazgeçilerek bu sahada da teminat sağlayan hüküm vaz' edilmiştir. Filhakika Cumhuriyet savecilerinin görevleri itibariyle Bakanlıkla olan ilişkileri ile ve malî infaz konuları ile ilgili idari görevleri inkâr edilemez. Bu itibarla da mer'i Hâkimler Kanununun 85 nci maddesi hükmü gereğince Cumhuriyet Saveciliği teşkilâtı Adalet Bakanının idaresi altındadır. Hal böyle olunca Cumhuriyet Savecilerini atayacak ve nakledecek kurulda Bakanlığın temsil edilmesinin zarureti inkâr edilemez. Şimdi getirilen tasarıdaki 77 nci maddenin 1 nci maddesindeki kurulu yukardaki açıklamaların ışığı altında incelediğimiz takdirde Cumhuriyet Savecileri için büyük bir teminatın getirilmiş olduğu vakiadır ve bunun 137 nci maddeye aykırı hiçbir tarafı yoktur. Zira kurulu teşkil eden 7 kişiden müteşekkil zevat Hâkimler Kanununun 18 nci maddesine bağlı (2) sayılı cetvelde 882 sayılı Kanunla yapılmış bulunan değişikliğe nazaran hepsi de birinci sınıf savecdir. Bu cetvelde birinci sınıf savecilik derecesi karşısında Cumhuriyet Başsavecisi, Cumhuriyet İkinci Başsavecileri, Yargıtay Savecileri, Bakanlık müsteşarı, teftiş kurulu başkanı ve genel müdürleri gösterilmiş olup, hepsi de birinci sınıf saveci bulunduğuna ve birinci sınıf hâkimlik ve savecilik teminatına sahip bulduklarına göre bunların Bakanlık mensubu, Yargıtay mensubu gibi bir tefriğe tabi tutulması hukukî durumları bakımından mümkün olmadığı gibi, bizi sübjektif düşünelere götürür ki, böyle bir sonuç kanunların objektifliği prensipleri ile bağdaşamaz. Kaldı ki, bu kurulu teşkil eden elemanların dahi gene maddede açıklanmış olduğu üzere bir atama ve nakil plânı ile bağlı olacağı ve bu plânın objektif olarak hangi esasları ihtiva edeceği belli bulunduğuna göre, kurul mensupları için sübjektif düşünceleri hatırlamak bu bakımdan da hatalı olur. Kurulun vereceği son karar kesindir. Adalet Bakanı tanzim edeceği kararnamede bu karara uyacaktır. Bu itibarla teşkil edilen kurulun bünyesi, uyacağı hükümler ve çalışma şekli itibariyle Anayasanın 137 nci maddenin birinci fıkrasındaki hususlara aykırı olabilecek hiçbir konu mevcut değildir. Nitekim Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesinde de Adalet Bakanının her hangi bir sebeple hakkında tasarrufta bulunmak istiyeceği Cumhuriyet Savecisi için tarafsız bir kurultan talepte bulunabileceğine işaret edilmiştir. Atama ve nakil kurulunun açıklanan hüviyeti ve teşekkül tarzı ile tabi olacağı hükümler Anayasanın 137 nci maddenin ilk fıkrası ile karşılaştırıldığı takdirde bu kurulun tarafî hareket edeceği neticesine varabilmek mümkün değildir.

Tasarının 77 nci maddesinin diğer fıkralarında ve birinci maddesi ile düzenlenen 89 ncu madde ile yeniden değiştirilen 90 ve 95 nci maddeler ise 77 nci maddenin esprisine uygun olarak tanzim edilmiş ve esasen ihtilâfsız bulunan maddeler olduklarından, açıklanan sebepler muvacehesinde Hükümet tasarısını Anayasanın 137 nci maddesine veya sair hükümlerine aykırı olarak tanzim edilmediği, Anayasaya tamamen uygun ve hizmetin ifa edilmesi ile Cumhuriyet savecilerinin özlük işlerinde ve görevlerini yapmalarında muhtac oldukları teminatı birleştirici hükümleri taşıyan bir kanun olarak aynen benimsenmesine Komisyonumuzca ekseriyetle karar verilmiş bulunmaktadır.

Komisyonomuzca Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi kararlaştırılan işbu rapor Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur. .

Adalet Komisyonu

Başkanı

İstanbul

I. H. Tekinel

Sözcü

İçel

M. Arıkan

Kâtip

Diyarbakır

B. Eğilli

İmzada bulunamadı

Afyon

(Söz hakkım saklıdır)

H. Hamanoğlu

Çorum

A. Güler

Elâzağ

S. Güldoğan

Erzinean

(Söz hakkım saklıdır)

S. Perinçek

Erzurum

R. Cınışlı

Kars

(Söz hakkım saklıdır)

K. Kaya

Kastamonu

(Muhalefet şerhim eklidir)

M. Seydibeyoğlu

Kırklareli

M. Atagün

Malatya

(Söz hakkım saklıdır)

H. Gökçe

Mardin

E. K. Aybar

Sivas

T. Koraltan

İmzada bulunamadı

Niğde

(Söz hakkım saklıdır)

Mevlüt Ocakçıoğlu

Millet Meclisi Başkanlığına

Muhalefet Şerhi

Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunca kabul edilen, «22 Nisan 1962 tarih ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bazı maddelerinin yeniden düzenlenmesine ve bazı maddelerinin değiştirilmesine dair 1234 sayılı Kanunun bir daha görüşülmesi Sayın Cumhurbaşkanlığı tarafından Anayasanın 93 nci maddesinde tanıyan yetkiye dayanılarak talebedilmesi üzerine evrak 25 . 2 . 1970 tarihinde Komisyonomuza havale edilmesi üzerine 25 . 3 . 1970 tarihinde toplantı olarak Atama ve Nakil Kurulunda yapılan bazı değişikliklerle konu incelenip karara bağlanmış iken Diyarbakır Milletvekili Behzat Eğilli'nin 17 . 4 . 1970 tarihli tekriri müzakere önergesi üzerine, gerek önergenin gündeme alınması ve kabulü bakımından usul yönünden, gerekse Komisyonomuzun 25 . 3 . 1970 gün 13 sayılı eelsesinde varılan neticeye ve yazılan rapora ve Sayın Cumhurbaşkanlığı tarafından serd edilen gerekçelere rağmen Komisyonun 29 . 4 . 1970 günlü toplantısında Hükümet tasarısının eskisi gibi aynen kabulü şeklindeki rapora esas yönünden muhalif kalmış bulunduğumdan gerekçeli muhalefet şerhini aşağıda yazılı olduğu üzere saygıyla arz ederim.

A) Usul yönünden.

1. Dahili Nizamnamede Komisyon müzakerelerinde, «tekriri müzakere» hususunda bir hüküm ve madde yoktur.

Kanunların umumi heyette iki defa müzakere edilmesi esasına tebean komisyonlarda tekriri müzakere istinaen usul ittihaz edilmiş ise de, tasarı Genel Kurula ilk defa sevk edilirken Komisyonomuzca işin müstaceliyetine binaen 5 . 12 . 1969 tarihli Komisyon raporumuzda verilen karar gereğince Genel Kuruldaki diğer işlere takdimen, öncelik ve ivedilikle görüşülmesi kabul edilerek Millet Meclisine sevk edilmiş, Genel Kurulun 24 . 12 . 1969 günlü oturumunda da ivedilikle görüşülmesi kabul edilmiş Komisyonomuz da 25 . 3 . 1970 tarihli toplantısında yine ivedilik kararı almıştır.

İçtüzüğün 72 nci maddesinde müstaceliyetine karar verilen tekliflerin bir defa müzakere olunacağı yazılıdır. Şu hale göre, kanaatimece hakkında ivedilik kararı alınmış bir kanun teklifinin enümendeki müzakeresinin de bir defada yap'ılması gerekir ve tekriri müzakere caiz olmaz. Hal böyle iken tekriri müzakere önergesinin müzakeresi ve oya vaz'ı da caiz olmaması gerekirdi.

2. Kaldı ki, önergede tekriri müzakere için gerekçe olarak, sadece konunun Komisyonunda yeteri kadar müzakere edilmemiş olduğu ileri sürülmüş takrir sahibi de sözlü açıklamasında bunun haricinde bir gerekçe getirememiştir. Halbuki, konunun encümeninde defaatle ve Genel Kurulda enine boyuna tartışıldığı bir gerçektir. Zabıtlarla bunu göstermektedir. Anlamsız, hakikati aksettirmiyen bir gerekçeye dayanılarak müzakerenin tekrarı için gereğine de aykırı bulunmuştur.

3. İftüzünün 36 nci maddesine göre encümenlere muhavvel bir lâyiha veya teklif havalesi gününden nihayet birbuçuk ay içinde Heyeti Umumiye'ye gönderilmek lâzımgelir. Sayın Cumhurbaşkanının tekrar görüşülme talebinden sonra konu encümenimize 25 . 2 . 1970 tarihinde havale edilmiştir. İftüzünün tanıdığı birbuçuk aylık süre içinde ve 25 . 3 . 1970 tarihinde Komisyonumuz toplanarak konuyu görüşmüş ve karara bağlamıştır. Raporda yazılmıştır. Sadece raporun imzalanmamış olması birbuçuk aylık müddet geçtikten sonra ve Komisyona tanınan sürede hulûl ettikten sonra 17 . 4 . 1970 tarihinde verilen tekriri müzakere önergesinin gündeme alınıp müzakeresi de müddetin geçmesi yönünden dahi caiz olmasa gerek.

B) Esas yönünden :

1. Anayasamızın 137 nci maddesinde: «Kanun, Cumhuriyet Savcılarının özlük işlerinde ve görevlerini yapmalarında teminat sağlayıcı hükümler koyar.» denilmek suretiyle savcılarının teminatla kavuşturulmaları öngörülmüştür.

Atama ve nakil işlemleri de özlük işlerindedir.

Anayasa Mahkemesinin 18 . 12 . 1967 tarih ve 31/45 sayılı iptal kararından ve bu kararın gerekçesinden anlaşılacağı üzere Anayasamızın yürürlüğünden sonra çıkarılan 22 Nisan 1962 tarih ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 77 nci maddesinde savcılarının atanması ile ilgili hüküm bu teminatı getirmediği ve sağlamadığı için, keza naklen atanma ile ilgili 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 63 ncu maddesi de aynı şekilde teminatla bağdaşamayacağı için iptal edilmiştir.

Her iki maddenin yerine kaim olmak üzere tedvin edilen ve yeni tasarının 1 nci maddesinde yer alan ve Cumhuriyet Savcılığı meslekine atama ve nakil esaslarını tanzim eden yeni 77 nci maddedeki hükümlerde kanaatimce ve aşağıdaki sebeplerden Anayasamızın 137 nci maddesiyle öngörülen teminatı sağlayıcı nitelikte değildir ve bu madde hükümlerine aykırıdır.

Anayasamızın 8 nci maddesinde, kanunlarımız Anayasaya aykırı olamayacağı ve Anayasa hükümlerinin yasama organlarını da bağlayacağı kesin hükmü vaz'olunduğu gibi 147 nci maddesinde Anayasa Mahkemesinin kanunları Anayasaya uygunluğunu denetliyeceği ve 152 nci maddesinde de Anayasa Mahkemesi kararlarının kesin olduğu ve yasama organını da bağlayacağı sarahaten yazılmıştır.

Bu itibarla, iptalden sonra yeni hükümler getirilirken Yasama Meclisi olarak bu esaslara uyum zorunluluğu vardır.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararındaki sonuç nasıl bağlayıcı ise bu sonuca vardır ve hüküm fıkrasına zaruri olarak bağlı bulunan gerekçenin de bağlayıcı olacağını kabul etmek gereklidir.

Anayasa Mahkemesinin 31/45 sayılı iptal kararı gerekçesinde :

«Bakanlık ileri gelenlerinden kurul topluluğun düşüncesinin alınmış olması hiçbir şekilde teminat sağlamaz. Çünkü bu kurulda bulunanlar Bakana karşı doğrudan doğruya idari murakabe zinciri içindedirler. Bundan dolayı bu nitelikteki bir kurulun düşüncesi bir teminat sayılmaz. Bu kurul üyelerinin teminatlı olması dahi durumu değiştirmez.» denilmektedir. Hattâ gerekçede böyle bir kurulun düşüncesinin kesin ve bağlayıcı olsa bile teminat sağlamıyacağı belirtilmiştir.

Her ne kadar tasarıda 7 kişilik atama ve nakil kuruluna 3 tane de savcı meslekinden üye alınmakta ise de ekseriyet yine Bakanlık yüksek derece memurlarında bulunduğu ve reylerin eşit olduğu ahvalde Başkanın iki oya sahip bulunduğu eihetle tasarı yeni bir şey getirmemekte ve teminat sağlamamaktadır. Otoriter eğilim muhafaza olunmaktadır.

Saveıların diğer bir kısım özlük işlerinde teminata sahibolmaları da durumu değiştirmez. Esasen bir kısım özlük işlerinde tasarıda da belirtilen teminat hükümlerini mevcudiyetine rağmen iptal kararı vermiş olması da bu düşünceimizi teyid etmektedir.

Saveıların bir kısım idari görevlerinin de mevcut bulunması teminatlarının olmamasını veya noksan bırakılmasını gerektirmez. Saveılık görevinin galip vasfı yargı yönündedir. Bundan dolaydır ki, Saveılık müessesesi Anayasanın yürütme bölümü içinde değil 132 nci maddesinde başlıyan yangı bölümü içinde yer almıştır. Nasıl ki, hâkimlerin de kalem âmiri olarak veya noterlik işlerinde olduğu gibi idari görevleri vardır ve bu hal hâkim teminatında yoksun kalmalarını gerektirmiyorsa saveılık müessesesi için de aynı düşünceler varittir. İdari görevleri atama ve nakil işlemlerinde teminatlarının bölünmesini gerektirmez.

Hiç değilse saveıların ekseriyeti teşkil ettiği bir atama ve nakil kurulunun teşkili gerekirdi. Ekseriyetini yüksek dereceli Adalet Bakanlığı memurlarının teşkil ettiği bir kurulun teminat sağlanıyacağına, vicdanlarda bu teminatın sağlandığı düşüncesinin yer alamıyacağına inanarak tasarının 1 nci maddesinin getirdiği atama ve nakil kurulunun teşkil tarzına muhalif bulunduğum gibi;

2. Maddenin sondan bir evvelki fıkrasındaki: «Atama ve nakil kurulunun bu kararı kesin olup, kararname taslağının son şeklini almasında esas tutulur.» şeklindeki hüküm de tereddüde düşürücü, başka türlü tefsire de müsait bulunmaktadır. «esas tutulur» kelimeleri yerine, «bağlayıcıdır» kelimesinin konması daha münasip olurdu. Bu fıkraya da bu sebeple muhalifim.

3. Geçici yetkiye taallük eden 89 ncu madde değişikliğinde de âcil hallerde de olsa bakana yetki tanıyan hükme de karşıyım.

İstisnaen de olsa atama ve nakil kurulunun yetkisine tecavüz niteliği taşıyıcı ve teminatı zedeleyici ve hattâ kökünden tahribedici mahiyetteki bu hükümün de değiştirilmesi ve geçici yetkinin de tamamıyla atama ve nakil kuruluna bırakılması gerekir kanısındayım.

Saygılarımla.

Adalet Komisyonu Üyesi
Kastamonu Milletvekili
M. Seydibeyoğlu

(Anayasanın 93 ncu maddesi gereğince bir daha görüşülmek üzere Cumhurbaşkanlığınca Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilen metin)

22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bâzı maddelerinin yeniden düzenlenmesine ve bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun

Kanun No. : 1234

Kabul Tarihi : 10 . 2 . 1970

MADDE 1. — 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 77 ve 89 ncu maddeleri aşağıda yazılı olduğu üzere yeniden düzenlenmiştir.

Cumhuriyet Savcılığı meslekine atama ve nakil :

Madde 77. — Cumhuriyet savcıları, Cumhuriyet savcı yardımcıları ve Cumhuriyet Başsavcı yardımcıları Adalet Bakanlığı Müsteşarının Başkanlığında bir Cumhuriyet İkinci Başsavcısı, iki Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ile Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı, Ceza İşleri Genel Müdürü ve Zatişleri Genel Müdüründen müteşekkil atama ve nakil kurulunca aşağıda yazılı olduğu üzere alınacak kesin karar gereğince Adalet Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanının ortak kararname ile atanır ve nakledilir.

Atama ve nakil kurulu üye tamsayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar verir. Oylarda eşitlik halinde Başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

Atama ve nakil kuruluna katılacak Cumhuriyet İkinci Başsavcısı ile Yargıtay Cumhuriyet savcıları 69 ncu maddede gösterilen Yüksek Savcılar Kuruluna katılmıyan Cumhuriyet İkinci başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcıları arasından Yüksek Savcılar Kurulunda yapılacak ad çekme üzerine iki yıl süre ile seçilirler. Bir Cumhuriyet 2 nci Başsavcısı ile, iki Yargıtay Cumhuriyet Savcısı da atama ve nakil kurulunun Başsavcılığa mensup üye noksanını tamamlamak üzere yedek üye olarak aynı usulle tesbit edilir.

Başsavcılığa mensup atama ve nakil kurulu üyelerinin süreleri dolduğunda yerlerine seçilecek yeni üyeler belli oluncaya kadar görevleri devam eder.

Atama ve Nakil Kurulu Başkanının engeli halinde kurula, kurul üyesi Cumhuriyet İkinci Başsavcısı ve her ikisinin engeli halinde kurulun meslekte en kıdemli üyesi Başkanlık eder.

Atama ve nakiller hizmetin en iyi şekilde görülmesini sağlayacak ilkeleri kapsıyan bir atama ve nakil plânına göre yapılır. Bu amacın sağlanmasına engel olmamak şartıyla atama ve nakil esasları adli kazanım bölgeleri, dereceleri ve bu bölgelerdeki en az hizmet süreleri ile ilgililerin sicil ve sair özel durumları gibi konularla ilgili objektif kurallar plânla düzenlenir.

Atama ve nakil plânı, atama ve nakil kurulunca hazırlanarak Resmî Gazetede yayımlanır. Plânın yürürlük süresi iki yıldır. İkinci yılın Aralık ayı içinde plânda hizmetin icabı olarak değişiklik yapılması gerekiyorsa yapılan bu değişiklik, yoksa plânın iki yıl aynen uygulanmasına devam olunacağı, Ocak ayında Resmî Gazete ile ilân olunur. Şu kadar ki, yargı çevrelerinden birinin sosyal veya ekonomik şartlarında meydana gelen değişiklik sebebiyle derecesinin değiştirilmesi veya bir yerdeki yargı teşkilâtının genişletilmesi, yahut değiştirilmesi veya yeni yargı çevreleri meydana getirilmesi hallerinde plânın adli kaza bölgelerinde gerekli değişiklik her zaman yapılabilir.

Adalet Bakanlığı Zatişleri Genel Müdürlüğü kanuna, atama ve nakil plânına uygun olarak hazırlanacağı kararname taslağını incelemek üzere atama ve nakil kuruluna tevdi eder.

Atama ve nakil kurulu, kararname taslağının incelenmeye hazır olduğunun Bakanlık Zatişleri Genel Müdürlüğünce bildirildiği günü takiben 3 gün içinde toplanır. İnceleme sonucu ilk toplantı günü dâhil olmak üzere en geç 7 gün içinde Bakanlığa bildirilir. Resmî tatil günleri bu sürelerin hesabında nazara alınmaz.

ADALET KOMİSYONU METNİ

22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bâzı maddelerinin yeniden düzenlenmesine ve bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Kanunun 1 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 77. — Kanunun 77 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 93 nci maddesi gereğince bir daha görüşülmek üzere Cumhurbaşkanlığınca Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilen metin)

Atama ve Nakil Kurulu, kararname taslağındaki tasarrufların kanuna ve atama ve nakil plânına uygun olup, olmadığını, incelemekle görevlidir. Kurul ekseriyeti, **incelediği kararname taslağı**nı uygun gördüğü takdirde aynen; tasarruflardan kanun veya atama ve **nakil plânına** uygun bulmadıklarını, dayandığı kanun veya atama ve nakil plânı maddesini de açıkça göstererek gerekçesi ile, Adalet Bakanlığına gönderir.

Adalet Bakanı, kurulun görüşünü uygun bulursa taslakta bu yolda değişiklik yaptırır. Uygun görülmiyen hususlar Bakanın bu konudaki görüşü ile birlikte atama ve nakil kuruluna intikal ettirilir.

Atama ve Nakil Kurulu Bakanlığın yazısının gelişini takibeden 3 gün içinde toplanarak; ilk toplantı günü de dâhil olmak üzere 3 gün içinde kararını verir. Sürelerin hesabında resmî tatil günleri nazara alınmaz.

Atama ve Nakil Kurulu Bakanın görüşünü kanuna ve atama ve **nakil plânına uygun** bulmadığı sonucuna varırsa yeni görüşünü karara bağlar.

Atama ve Nakil Kurulunun bu kararı kesin olup, kararname taslağının son şeklini almasında esas tutulur.

Atama ve Nakil Kurulu kararname taslağı hakkında bu maddede gösterilen görüşlerini ve kararlarını kanuni süreler içinde vermediği takdirde kararname taslağına kanuna ve atama ve nakil plânına uygun bulmuş sayılır.

Geçici yetki :

Madde 89. — Gerekli hallerde 77 nei maddede yazılı kurulun kararı alınarak Cumhuriyet saveci yardımcıları ile Cumhuriyet Başsaveci yardımcılarına ve Cumhuriyet savecilerine asli görevlerine ilâveten diğer adli görevleri dahi geçici olarak ifa ettirmeye Adalet Bakanlığı yetkilidir.

Bir yargı çevresinin savecsiz kalmasını gerektiren vefat, hastalık, ilgililerin görevlerini veya görev yerlerini terk etmeleri gibi âcil hallerde hizmetin aksamaması için yetki Adalet Bakanlığınca verilerek en kısa süre içerisinde Atama ve Nakil Kurulunun onayına sunulur. Bu şekilde görevlendirilen yetkilinin kurula değiştirilmesi halinde, o yer için kurulun yetkili kılacağı ilgilinin gelip işe başlamasına kadar, önceki yetkilinin yaptığı bütün işlemler geçerli sayılır.

Kendi yargı çevreleri dışında geçici olarak görevlendirilenler o yerde dört aydan fazla çalıştırılmazlar.

Ancak, görevi başında bulunmayan Cumhuriyet saveci veya Cumhuriyet saveci yardımcısının uzun sürecek bir hastalığı bahis konusu ise bu süre uzatılabilir.

Birinci fıkrada yazılı olanların, gerektiğinde Bakanlık hizmetlerinde geçici olarak görevlendirilmesi, doğrudan doğruya Adalet Bakanlığınca yapılır ve bunlar hakkında üçüncü fıkradaki dört aylık süre hükmü uygulanmaz.

MADDE 2. — 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 90 ve 95 nei maddeleri aşağıda yazılı olduğu üzere değiştirilmiştir :

Adaylık :

Madde 90. — Kanun hükümleri dairesinde adaylığa kabul etmek, hâkim ve savecilik mesleklerinin yardımcılık sınıflarına atanmalarına kadar geçen süre içinde yetiştirmek, haklarında disiplin cezası uygulamak, adaylığa son vermek ve sair özlük işlerini yürütmek Adalet Bakanlığınca aittir.

Yardımcılık sınıfına geçeceklerin istekleri, adaylık devresinde görülen istidatları ve teşkilâtın ihtiyacı göz önünde tutularak hâkimlik ve savecilik mesleklerinden hangisine alınacakları, Yüksek Hâkimler ve Yüksek Saveciler kurullarının ilgili bölümleri arasında birlikte kararlaştırılır.

Adalet Komisyonu metni

Madde 89. — Kanunun 89 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Kanunun 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 90. — Kanunun 90 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 93 nci maddesi gereğince bir daha görüşölmek üzere Cumhurbaşkanlığınca Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderölen metin)

İkinci fıkraya gereğince meslekleri tesbit edilenlerin görevleri ve görev yerleri ad çekmek suretiyle tesbit olunur. Bunlardan hâkimlik meslekine ayrılanların ad çekmeleri ve atanmaları Yüksek Hâkimler Kurulunca yapılır. Savcılık meslekine ayrılanlar ise Adalet Bakanlığınca ad çektilmeden sonra Adalet Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanının ortak kararı ile atanırlar.

Bakanlık hizmetlerinden hâkimlik veya savcılık mesleklerine geçme :

Madde 95. — Hâkimlik ve savcılık mesleklerinden bakanlık hizmetlerine alınanlar, Adalet Bakanının veya kendilerinin istekleri üzerine Yüksek Hâkimler Kurulunca hâkimlik mesleki içinde veya 77 nci madde gereğince savcılık mesleğinde bir göreve, bakanlık hizmetlerinde iktisabettikleri haklar nazara alınmak suretiyle atanabilirler.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun 1 nci maddesi ile yeniden düzenlenen 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 77 nci maddesi gereğince hazırlanacak ilk atama ve nakil plâmı kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde yürürlüğe konur ve yürürlüğe girdiği yılı takibeden yılın Aralık ayı sonuna kadar geçerlidir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun 1 nci maddesi ile yeniden düzenlenen 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 77 nci maddesi gereğince teşekkül edecek olan atama ve nakil kurulunun Cumhuriyet Başsavcılığına mensup asil ve yedek üyelerinin seçimi ve kanunun yürürlüğe girdiği günden itibaren en geç 15 gün içerisinde yapılır.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Adalet Komisyonu metni

Madde 95. — Kanunun 95 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 1. — Kanunun geçici 1 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde 2. — Kanunun geçici 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Kanunun 3 ncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Kanunun 4 ncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

